

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/30/2019
Identifikačné číslo spisu: 2017200316
Dátum vydania rozhodnutia: 27.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2017200316.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobkyne: F. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XX, XXX XX D., proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Odbor pomoci v hmotnej núdzi a štátnych sociálnych dávok, Špitálska 8, 812 67 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD1/SOC/2017/10322-0006 Št zo dňa 21. augusta 2017, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, č. k. 44Sa/27/2017-63 z 29. októbra 2018, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

II. Žalobkyňa m á n á r o k na náhradu trov kasačného konania v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave rozsudkom č. k. 44Sa/27/2017-63 z 29.10.2018 zrušil rozhodnutie žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD1/SOC/2017/10322-0006 Št z 21.08.2017 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Preskúmaným rozhodnutím žalovaný zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Senica (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. SE1/OHNNVaŠSD/SOC/2017/33846-2 z 29.06.2017, ktorým nebolo vyhovené žiadosti žalobkyne o priznanie rodičovského príspevku v súvislosti so starostlivosťou o maloletú A. D., nar. XX.XX.XXXX (ďalej aj „maloletá“) z dôvodu, že maloletá nemá na základe lekárskeho posudku dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav vyžadujúci si osobitnú starostlivosť.

2. Krajský súd v odôvodnení rozsudku zdôraznil, že posudzovanie toho, či stav dieťaťa vyžaduje osobitnú starostlivosť, je odbornou medicínskou otázkou a závisí od odborného lekárskeho posúdenia. Na to, aby si súd mohol urobiť o tejto odbornej otázke vlastný úsudok, musí mať súd k dispozícii riadne vypracovaný posudok, ktorý musí spĺňať požiadavky úplnosti, celistvosti a presvedčivosti, v ktorom sa posudkový lekár vysporiada so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami, na základe ktorých je potom možné uplatnený nárok na dávku priznať alebo nie. V danom prípade žalovaný ako aj prvostupňový správny orgán svoje závery síce opreli o lekárske posudky zo dňa 13.06.2017, resp. 15.08.2017, z

ktorých záverov vyplýva, že zdravotný stav maloletej nepodmieňuje osobitnú starostlivosť, z ktorých ale nevyplyva, že by spĺňali podmienky úplnosti a presvedčivosti. Z posudku zo dňa 15.08.2017, vypracovaného v rámci odvolacieho správneho konania nie je zrejmé, aké konkrétne lekárske správy a z akého dátumu boli podkladom pre jeho vydanie, ktoré by odôvodňovali záver, že dieťa nemá dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav vyžadujúci osobitnú starostlivosť na základe diagnózy K90 - K93 kapitoly XI. Prílohy č. 2 zákona o sociálnom poistení. Z Prílohy č. 2 kapitoly XI. zákona o sociálnom poistení vyplýva, že závažnosť zdravotného postihnutia sa posudzuje na základe odborného interného gastroenterologického funkčného vyšetrenia, ktoré síce bolo v danom prípade zrealizované, avšak záver posudkových lekárov je z hľadiska tohto zdravotného problému dieťaťa nepreskúmateľný pre nedostatok konkrétnych dôvodov, na základe ktorých by žalobkyňa nemala nárok na požadovanú dávku ako aj z pohľadu vznesených námietok zo strany žalobkyne. V danom prípade ide o 5 ročné dieťa, ktoré je nastavené na bezlepkovú stravu, ktorá vyžaduje prípravu špeciálnej diétnej stravy, ktorú zabezpečuje žalobkyňa ako matka, a to tak doma ako aj v materskej škôlke, nakoľko v predškolskom zariadení takúto špeciálnu stravu pre celiatikov nepripravujú. Za tohto stavu je preto potrebné považovať rozhodnutie žalovaného za nepresvedčivé a nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Znamená to, že vypracované lekárske posudky nemohli byť dostatočným podkladom pre spoľahlivé posúdenie, či žalobkyňa má nárok na rodičovský príspevok alebo nie. Za tohto stavu je potrebné považovať rozhodnutie žalovaného za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, nakoľko v odôvodnení napadnutého rozhodnutia len konštatuje závery posudkového lekára, cituje ustanovenia právneho predpisu, na základe ktorého rozhodol, ale absentuje tu akýkoľvek logický vzťah medzi skutkovým zistením posudkového lekára a právnym posúdením veci.

3. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalovaný (sťažovateľ), ktorú odôvodnil tým, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Sťažovateľ sa nestotožnil s názorom krajského súdu, podľa ktorého lekárske posudky zo dňa 13.06.2017, resp. 15.08.2017 nespĺňajú podmienky úplnosti a presvedčivosti, a že z posudku zo dňa 15.08.2017 vypracovaného v rámci odvolacieho konania nie je zrejmé, aké konkrétne lekárske správy a z akého dátumu boli podkladom pre jeho vydanie. Sťažovateľ uviedol, že posudkový lekár vzal do úvahy všetky lekárske nálezy, ktoré boli doručené k posúdeniu zdravotného stavu dieťaťa. Vo všetkých týchto nálezoch nie je zdokumentované žiadne závažné zdravotné znevýhodnenie ani dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav dieťaťa, ktorý by vyžadoval osobitnú starostlivosť. Matka sama uviedla, že dieťa navštevuje materskú škôlku, v ktorej sa neposkytuje žiadna osobitná starostlivosť, čo by pri poskytovaní osobitnej starostlivosti matkou nebolo možné. V súvislosti s odôvodnením posudku z 15.08.2017 a gastroenterologické funkčné vyšetrenie sťažovateľ uviedol, že čo sa týka histologického nálezu na sliznici čriev, ten sa po pár týždňoch dieťaťu na bezlepkovej strave upraví. Dieťa je psychologicky primerane vyvinuté, nemá zdokumentovanú zvýšenú chorobnosť, vyžaduje iba bezlepkový stravovací režim. Nevyžaduje osobitnú starostlivosť, vyžaduje riadnu rodičovskú starostlivosť ako iné deti v jeho veku.

4. Sťažovateľ ďalej uviedol, že osobitná starostlivosť je starostlivosť, ktorá je mimoriadna, náročná, špeciálna, nepretržitá 24-hodinová, pri ktorej dieťa nemôže navštevovať normálne predškolské zariadenie, ktoré ju neposkytuje a v prípade dieťaťa žalobkyne to tak nie je, pretože jej dieťa navštevuje takéto zariadenie. Odkázanosť na osobitnú starostlivosť sa neposudzuje na základe diagnózy, ale individuálne podľa zdravotného stavu dieťaťa, to znamená na základe porovnávania fyzického, mentálneho a zmyslového postihu posudzovaného dieťaťa so zdravou osobou rovnakého veku a pohlavia, pričom rozhodujúci je rozsah, druh, stupeň preukázaného funkčného postihnutia. Všetky stavy uvedené v kapitolách prílohy č. 2 k zákonu o sociálnom poistení sú stredne ťažkého až ťažkého charakteru a zdravotný stav dieťaťa žalobkyne takýto charakter nemá. V tomto zmysle je maloletá úplne zdravé dieťa a nevyžaduje osobitnú starostlivosť, čo vyplýva aj z posudku z 15.08.2017. Posudkový lekár v odôvodnení posudku z 15.08.2017 jednoznačne uviedol, že nákup potravín a príprava stravy pre dieťa v tomto veku vyplýva z riadnej rodičovskej starostlivosti, pričom bezlepková strava je bežne dostupná. Posudkový lekár podrobne odôvodnil svoj záver, v zmysle ktorého dieťa nemá dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav vyžadujúci osobitnú starostlivosť. Posudzovanie toho, či stav dieťaťa vyžaduje osobitnú starostlivosť je odbornou medicínskou otázkou a závisí od odborného lekárskeho

posúdenia, pričom záver posudku je pre konanie správneho orgánu záväzný - či oprávnená osoba spĺňa alebo nespĺňa podmienky nároku na rodičovský príspevok podľa § 3 ods. 1 písm. a/ v spojení s § 3 ods. 2 písm. b/ zákona o rodičovskom príspevku. Žalovaný ako správny orgán nemôže spochybňovať posudok, ktorý vydáva kompetentný odborník. Sťažovateľ žiadal rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nepriznať žalobkyni náhradu trov kasačného konania.

5. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá tvrdenie sťažovateľa, že osobitná starostlivosť o dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom je nepretržitá 24-hodinová, pri ktorej dieťa nemôže navštevovať normálne predškolské zariadenia, ktoré ju neposkytuje, za v rozpore so zákonom. Poukázala na § 3 ods. 4 zákona č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku, a uviedla, že je na rozhodnutí poberateľa rodičovského príspevku, prostredníctvom akej osoby zabezpečí starostlivosť o dieťa, a to vrátane dieťaťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom. Žalobkyňa ďalej poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9Sžso/95/2014, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že posúdenie zdravotného stavu je síce v kompetencii posudkového lekára, ale rozhodnutie v konaní vydáva správny orgán, ktorý aplikuje právnu normu na zistený skutkový stav so zreteľom na tvrdenia a argumenty žiadateľa. Uviedla, že nie je postačujúce, aby správny orgán bez ďalšieho, formálne a nekriticky prevzal nedostatočne zdôvodnený záver posudkového lekára. Správny orgán je povinný náležite dbať na dostatočné, zrozumiteľné, presvedčivé a úplné zdôvodnenie svojich rozhodnutí a rovnaké nároky je povinný klásť aj na lekárske posudky, ktoré sú podkladom.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v zmysle ust. § 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovaného nie je dôvodná.

7. Spornou v danom prípade zostala otázka, či je zdravotný stav maloletej dlhodobou nepriaznivým a či si vyžaduje osobitnú starostlivosť.

8. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 571/2009 Z. z.“) oprávnená osoba má nárok na rodičovský príspevok, ak:
a) zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa a
b) má trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky (ďalej len „pobyt“) alebo je osobou podľa osobitného predpisu.

9. Podľa § 3 ods. 2 písm. b/ zákona č. 571/2009 Z. z. dieťaťom podľa odseku 1 písm. a/ je dieťa do šiestich rokov veku, ktoré má dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom.

10. Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 571/2009 Z. z. riadna starostlivosť o dieťa podľa tohto zákona je starostlivosť poskytovaná dieťaťu v záujme všestranného fyzického vývinu a psychického vývinu dieťaťa, najmä primeraná výživa dieťaťa, hygiena dieťaťa, výchova dieťaťa a dodržiavanie preventívnych prehľadov dieťaťa podľa osobitného predpisu.

11. Podľa § 3 ods. 4 zákona č. 571/2009 Z. z. podmienka riadnej starostlivosti o dieťa sa považuje za splnenú, ak oprávnená osoba zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne alebo inou plnoletou fyzickou osobou alebo právnickou osobou.

12. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 600/2003 Z. z.“). Dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom dieťaťa je choroba a stav uvedené v prílohe osobitného predpisu, ktoré podľa poznatkov lekárskej vedy trvajú viac ako dvanásť po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov alebo je predpoklad, že budú trvať viac ako dvanásť po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov, a vyžadujú osobitnú starostlivosť podľa tejto prílohy.

13. Osobitným predpisom je Príloha č. 2 k zákonu č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. V Prílohe č.

2 k zákonu č. 461/2003 Z. z. v kapitole XI sú uvedené choroby tráviacej sústavy (K00- K93).

14. Podľa § 5 ods. 2 zákona č. 600/2003 Z. z. dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav dieťaťa je aj choroba a stav vyžadujúce osobitnú starostlivosť podľa odseku 1, ak choroba a stav vylučujú schopnosť sústavne sa pripravovať na povolanie a vykonávať zárobkovú činnosť.

15. Po vyhodnotení závažnosti dôvodov kasačnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu, preskúmaní napadnutého rozhodnutia a pripojeného administratívneho spisu sa kasačný súd v celom rozsahu stotožňuje s právnym názorom krajského súdu. Na zdôraznenie správnosti rozsudku krajského súdu uvedie argumentáciu k námietkam sťažovateľa vyjadreným v kasačnej sťažnosti.

16. Kasačný súd sa nestotožňuje s námietkou sťažovateľa, že lekárske posudky zo dňa 13.06.2017, resp. 15.08.2017 spĺňajú podmienky úplnosti a presvedčivosti. Tvrdenie žalovaného, že posudkový lekár vzal do úvahy všetky lekárske nálezy, ktoré boli doručené k posúdeniu zdravotného stavu dieťaťa, je nepreskúmateľné, vzhľadom na to, že v posudku nie je uvedené, na ktoré lekárske správy posudkový lekár prihliadal. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že v odôvodnení lekárskeho posudku z 15.08.2017 chýba vyhodnotenie ďalších zdravotných komplikácií maloletej okrem celiakie. V odôvodnení lekárskeho posudku z 15.08.2017 posudkový lekár uviedol, že anémia, lymfadenopatia a AV sú v detskom veku bežné. Z takéhoto konštatovania však nevyplýva, ako vplývajú uvedené ochorenia na celkový zdravotný stav maloletej v spojení s jej diagnózou celiakie. Posudkový lekár nijakým spôsobom neodôvodnil ani svoje tvrdenie, že anémia sa po pár týždňoch na bezlepkovej strave upraví sama. Ďalej kasačný súd považuje uvedený lekársky posudok za nedostatočný aj vzhľadom na to, že k ďalšej diagnóze - atopický ekzém, o ktorom žalobkyňa doložila lekársku správu v rámci odvolacieho konania, sa posudkový lekár v odôvodnení lekárskeho posudku vôbec nevyjadril. Konštatovanie posudkového lekára o dostupnosti potravín pre maloletú neodôvodňuje záver, že maloletá nepotrebuje osobitnú starostlivosť.

17. Kasačný súd opakovane vyslovil názor, na ktorý poukazovala aj žalobkyňa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti, že nie je postačujúce, aby správny orgán bez ďalšieho, formálne a nekriticky prevzal nedostatočne zdôvodnený záver posudkového lekára. Správny orgán je povinný dbať na dostatočné, zrozumiteľné, presvedčivé a úplné zdôvodnenie svojich rozhodnutí. Absenciu odôvodnenia správneho rozhodnutia pritom nie je možné nahradiť ani vo vyjadrení k žalobe, resp. v iných vyjadreniach pred správnym súdom.

18. Kasačný súd súhlasí s názorom sťažovateľa, že nemôže spochybňovať závery odborníkov. To však nezbavuje povinnosti žalovaného ako správneho orgánu vydať rozhodnutie, ktoré je náležité odôvodnené. Ak lekárske posudky, ktoré sú podkladom pre rozhodnutie správneho orgánu, nie sú dostatočne zdôvodnené, je úlohou správneho orgánu, aby zabezpečil odstránenie takýchto nedostatkov v rámci správneho konania. Skutočnosť, že rozhodnutie je zrozumiteľné pre orgán, ktorý ho vydal, nepostačuje, lebo rozhodnutie musí byť zrozumiteľné aj pre ostatných účastníkov konania (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19.10.2005, sp. zn. 4So/266/04).

19. Vzhľadom na uvedené dôvody považoval kasačný súd kasačnú sťažnosť za nedôvodnú a rozhodol podľa § 461 SSP tak, že kasačnú sťažnosť žalovaného zamietol.

20. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP a úspešnej žalobkyni priznal úplnú náhradu trov kasačného konania.

21. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.